

Jakob Carmon

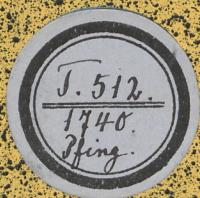
Programma Pentecostale, Qvo Rector Academiae Rostochiensis Iacobvs Carmon, Philosoph. Atqve Ivris Vtrivsque Doctor ... Spiritvm Illvm, Per Qvem Devs Pavlo Apostolo Sapientiam In Mysterio Revelavit, 1 Corinth. II. Comm. X. ... Non Evangelivm, Sed Tertiam Deitatis Personam, Qvae Spiritvs Sanctvs Dicitvr, Esse, Adversvs Hoc Negantes, Illvd Adfirmantes, Socinianos Svccincte Comprobat, Civesque Svos Honoratissimos, Ad Dies Festos Pentecostales ... hortatvr

Rostochii: Typ. Ioh. Iacob. Adleri, [1740?]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1004029675>

Druck Freier Zugang

T. 512.

1740. Pfingsten.

~~A-1258. 238.~~

Pl. 1740

PROGRAMMA PENTECOSTALE,

QVO

RECTOR ACADEMIAE ROSTOCHIENSIS

IACOBVS CARMON,

PHILOSOPH. ATQVE IVRIS VTRIVSQVE DOCTOR.
PANDECTARVM PROFESSOR P. O. COLLEGII DVCALIS PROFES-
SORII, NEC NON FACVLTATIS IVRIDICAE SENIOR, IVDICII
ECCLESIASTICI, QVOD CONSISTORIVM VOCANT,
CONSILIARIVS ATQVE DIRECTOR,

SPIRITVM ILLVM, PER QVEM DEVS PAVLO
APOSTOLO SAPIENTIAM IN MYSTERIO
REVELAVIT, 1 Corinth. II. Comm. X.

NON EVANGELIVM, SED TERTIAM DEITATIS PERSONAM, QVAE
SPIRITVS SANCTVS DICITVR, ESSE, ADVERSVS HOC NEGAN-
TES, ILLVD ADFIRMANTES, SOCINIANOS SVCCINCTE
COMPROBAT,

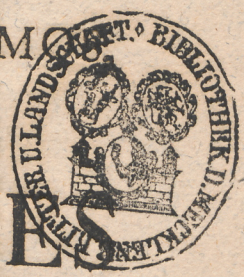
CIVESQVE SVOS HONORATISSIMO

AD

DIES FESTOS

PENTECOSTALES

PIE TRANSIGENDOS EX MVNERIS, QVOD
ADMINISTRAT, RATIONE SEDVLO
HORTATVR.

R O S T O C H I I,

Typ. IOH. IACOB. ADLERI, SEREN. PRINC, ET ACAD. TYPOGR.

M. 1256 258

AETI faustique illi, CIVES HONORATISSIMI, adsunt dies, in quibus, ecclesia iuste ita ordinante, insignia illa beneficia, quae gratiae Sancti Spiritus debemus, pie perpendere, atque praesertim solemnem illam omnique aevo memorandam eius in Apostolos IESV CHRISTI effusionem, quam LVCAS in Actis Apostolorum Cap. II. comm. I. sqq. qua potiores suas circumstantias effectusque descriptam silitit grato recolere debemus animo. Iucundissimum illuxit Pentecostes festum, atque a me, ut vobis eximia illa bona, quae Sancti DEI SPIRITVS nobis confert, ulterius scrutandi praebeam occasionem, requirit. Hoc itaque meo facturus satis officio, non potui non, quum inter praecipua, quae nostri caussa suscepit sanctificator optumus, etiam illud fuerit, quod Apostolos in omnem duxerit veritatem, inter reliquos viros DEI etiam id PAVLLO I Corinth. II. comm. 10. confitente, SOCINIANI vero hoc effectum Paullinum mirifice torqueant, quin oraculum hoc sanctum, praesertim, quum, quantum mihi quidem constar, data opera illud haecenus vindicavit nemo, ab obiectionibus horum hominum, qui, quod nimium sapiunt, insipiunt, liberarem.

ITA vero PAVLLVS loco excitato sua in lingua: Ἡμῖν δὲ ὁ θεός, inquit, ἀπεκαλύψε δια τῆ πνεύματος αὐτῆ. Το γὰρ πνεύματός μου

μα ερευνα, και τα βαθυ τα θεα; quae LVTHERVVS recte red-
dens ita verit: Uns aber hat es Gott offenbahret durch seinen Geist.
Denn der Geist erforschet alle Dinge, auch die Tieffe der Gottheit.

Quae ea sint, quae PAVLLVS se ex reuelatione DEI accepisse
grato celebrat ore, diiudicatu non est difficile. Namque ad euange-
licas doctrinas eum respicere, manifestum est ex commatibus praecedentibus v. 7. 8. 9. vbi id, quod DEVM sibi reuelasse deinde confir-
mat, vocat sapientiam DEI in mysterio: Iam vero euangelium praed-
icat magnum illud omnium confessione mysterium: DEVM mani-
festatum in carne; 1 TIMOTH III 16. Sed quaestio: quis ille Spi-
ritus sit, per quem DEVS has veritates manifestarit PAVLLO? altio-
res viderur habere recessus. Namque et vocabulum: *Spiritus*, maxi-
me est ambiguum, & quae ei adicitur determinatio, quod *Spiritus*
DEI sit, ita non est comparata, vt omnem tollat difficultatem, quem-
admodum iis satis est apertum, quos sacer codex sua lectione occupa-
tos tenuit vnquam. Vt cunque vero haec se habeant, tamen non
possum, quin, ponderatis omnibus sollicitius, Spiritum hunc SPIRI-
TVM SANCTVM, tertiam sacro sanctae TRINITATIS personam,
esse, libere profitear. Nam *primo* personam, non aliud quid, per hoc
σνευμα θεα intelligendam esse, euincunt actus illi personales, quos
PAVLLVS Spiritui huic attribuit. Spiritus enim hic scrutatur
omnia v. 10; Spiritus hic intelligit; v. 11. Quae praedicata non
valent, nisi de personis, vt disciplina, quam Ontologiam vocant, con-
docet. *Deinde* ad personam quandam DEITATIS hic respici, ex eo
manifestum est, quia hic Spiritus scrutatur, NB. *omnia, etiam profundi-
tates DEI*. Hoc enim si verum esse debet, hic Spiritus debet esse omni-
scius, adeoque etiam, quippe quod primum est, quod ex omniscientia
consequitur, DEVS. Quum vero tamen hic spiritus adhuc distinguatur
ab alio in DEITATE; DEVS enim per hunc Spiritum PAVLLO re-
uelat doctrinas euangelicas; non potest esse DEVS essentialiter specta-
rus, sed debet esse DEVS personaliter spectatus, hoc est, est persona
DEITATIS. Nec est, quod obuertas, enuntiare Apostolum de hoc
spiritu, quod *scruteitur*; *scrutationem* vero inuoluere imperfectio-
nem, carentiam nempe distinctae cognitionis, quae per conceptum,
quem de DEO ratione et reuelatione duce, habemus, in Deo, adeo-
que etiam in Spiritu Sancto, tanquam DEITATIS persona, admitti
nequeat. Etenim distinguo inter scrutationem in sensu *biblico & vul-*

gari acceptam. Est ita, fateor, omne scrutinium, in *sensu vulgari* intellectum, infert, vt quis ignoret quaequam ante, distincteque non cognoscat; sed si ad *usum loquendi biblicum* respicias, qui et alias saepe efficit, vt fallat regula logica, iusta alias: *definitiones nominales sunt arbitrariae*, res longe aliter se habet. Namque ibi significatio vocis plane inuertitur, atque scrutatio, quod alias non solebat, cognitionem denotat omnium distinctissimam. Conferas, velim, *Ierem. XVII. 9. 10. Psalm. VII. 10. Rom. IIX. 27. Apocal. II. 23.* vt plura iam non subiiciam diuini verbi oracula. Vt adeo ex scrutinio, quod huic spiritui, de quo quaerimus, adsignatur, nihil contra nostram exculpi queat sententiam. Atque aequae facile et altera illa, quae adferri solet exceptio, reuertitur reiiciturque. Obrendunt: non sequi, spiritum, de quo PAVLLO sermo est, omnia scrutari; Ergo eum & omnia noscere, siue esse omniscium. Angelorum enim iuxta, qui desiderarunt prospicere in doctrinam de CHRISTO, *1 Petr. I. 12.* quam hominum, multa conantium quidem grauioraque interdum, at vix in leuissimis plerumque finem obtinentium, luculentis constare exemplis, a scrutatione ad cognitionem actualem duci non posse conclusionem. Vt vt enim hoc iterum concesserim, si vox scrutationis capiatur sensu vulgari; tamen, quia hoc loco sensu biblico intelligenda est, quod ex commate vndecimo adparet, vbi scrutatione cum cognitione permutatur, tantum abest, ut haec obiectio meae quid detrahat caussae, vt potius, quia scrutatione, sensu biblico intellecta, accuratissimam denotat cognitionem, eam egregie confirmet, ac modo non extra omne ponat dubium, hunc spiritum, de quo Apostolo sermo est, esse omniscium, adeoque DEVM, et quidem per antea dicta personaliter spectatum, hoc est, DEITATIS personam. Denique tertio, per hunc spiritum, speciatim SPIRITVM SANCTVM, non vero aut PATREM aut FILIVM, quibus pariter per essentiam spiritus nomen conuenit, *Ioann IV. 24* id inde in aprico est, quia vocabulum spiritus, quando alium ab alio in diuinitate, vt hoc loco fieri debet, distinguere debet, semper denotat tertiam Deitatis personam, SPIRITVM SANCTVM, non PATREM aut FILIVM, vt pote quibus vocabulum spiritus tantum essentialiter, non vero personaliter, competit.

Evidentissime haecenus, quantum intelligo, CIVIS HONORATISSIMI, comprobavi spiritum illum, per quem DEVS PAVLLO sapientiam in mysterio reuelavit, esse SPIRITVM SANCTVM:
 sed

fed in omnia alia hic difcedunt SOCINIANI, atque ne tertiae DEI-
TATIS personae existentiam, quam praeiudicatae opinionis errore ab-
repti in dubium vocarunt semel, confitendam habeant, longe alium
in scenam producunt spiritum, ad quem PAVLLI respiciat oratio.
Quod CHRISTVM praedicat euangelium, est Spiritus DEI: per hoc
DEVS reuelavit PAVLLO, quae hominibus saeculi ignota erant. Li-
ceat mihi honorem SANCTI SPIRITVS, cui hi sacri sunt dies,
quantum per angustos permiffum erit cancellos, vindicare, huncque
in finem proprius cum viris, qui inter principes scripturae interpre-
tes recenferi cupiunt, congrédi. Ne vero in cassum laborem, aut lo-
gomachias sectari videar, subiungam prius, quae ad *quaestionem*
CCCLXVII. in Catechesi Racoviensi, p. 601. editionis nuperae OEDE-
RIANAE, respondent. Ita vero se habent: *Vt facilius intelligas, quid*
is sit Spiritus Sanctus, sic habeto: primum, in scripturis noui foederis,
Spiritus Sancti voce designari ipsum Iesu Christi Euangelium, vt locus
I Corinth. II. 10. aperte indicat, si cum loco 2 Tim. I. 10. conferatur.
Quod enim in primo loco ait Apostolus, Deum nobis reuelasse per Spi-
ritum suum, idem Apostolus in altero loco, inquit, Christum illuminasse
per Euangelium. Id vero est vita aeterna & eam consequendi via at-
que ratio. Vocatur autem Euangelium spiritus, partim, quod in eo con-
tenta ab ipso Deo sunt patefacta, nec vlllo modo ingenio humano indaga-
ri nec inuestigari potuerunt: partim, quod hominis spiritum respiciant &
nos spirituales reddant, quod lex non habuit.

Primum haec legens, quod non diffiteor, vix meis fidebam
oculis, quum homines, qui se solos rationis semper placita sequi
gloriantur, tam misere contra legitimae interpretationis praecepta,
idque quidem in libro publico, quo doctrinarum suarum rationes
reddere volunt, impingere conspicerem. Namque, vt generatim
profitear, quid in hac exegeti, si modo fas est hoc adhibere vocabu-
lum, requiram, nullatenus se mihi probat illa interpretandi regu-
la, cui tota innititur. Quod si enim penitus omnia considero, quo
demum artificio Spiritus Sanctus hic commutetur cum euangelio,
hoc vnum deprehendo, SOCINIANOS vt alibi, ita & hoc loco
hunc fundamenti loco exegeticum posuisse canonem: *Ab identitate*
qualicunq; praedicatorum in diuersis scripturae dictis, neglectis omni-
bus reliquis circumstantiis, concludere licet ad identitatem subiectorum.
Bella sane regula, quae viro sapienti quidem minime, homini au-

rem, qui ad commenta quaevis scripturam detorquere auet, conuenit optime! Tametsi enim mihi non sit obscurum, rectissime a philosophiae rationalis doctoribus inculcari, quod talia sint subiecta, quae a suis permittuntur praedicatis; tamen, cum multa praedicata de plurimis longe diversissimis subiectis valere queant, quem ad modum vocabulum *Spiritus* & de *DEO*, & de *angelis* & de *animabus hominum* iuste enuntiatur, id viros hos, qui artem ratiocinandi callent, hac velle regula, vt ex identitate praedicatorum identitas subiectorum, neglectis omnibus reliquis circumstantiis, inferatur, haecenus non rescui. Atque vt clarius constet, eximie hunc socinianum fallere canonem, vnico modo rem declarabo exemplo. Euidum est dudum, quidquid etiam oggiant Anti-Trinitarii, de secunda DEITATIS persona capiendum esse, quod PROVERB. VIII. 22. legimus, confer. eruditas reuerendi *OEDERI ad Catechesin Racouiensem Scripturas p 171. sqq.* Sed ponamus, nos adhuc latere, quis hic sapientiae nomine indigitetur, quid tum suscipiendum est, quo id resciscamus? Nihil profecto aliud quam hoc: Percurrendus est codex sacer; disquirendum: utrum locum nullum offendere queamus, in quo de subiecto magis noto praedicatum quodam modo simile enuntietur? atque quum talem, si supponas, quae alias sociniani praecipiant, IOBI. XXXVIII. 7. deprehendamus, omni cum confidentia contendamus, per sapientiam, quae in proverbii memoratur, angelos denotari; sic omnia iuste se habent. Mira profecto scripturam explicandi ratio, haecenusque plane inter interpretes, qui sensum non in eam inferre, sed ex ea efferre cupiunt, in audita!

Destrueto ita principio, cui omnem suam sociniani inaedificauerunt exegetin, videri poterat, necessarium non esse, vt ad specialiora descenderem; verum quum & in his occurrant quaedam obseruatione non indigna, tum parallelismum obiectum nihil efficere, tum, quae in textu paullino praesenti adsunt circumstantiae, *ιδιαν* hanc *επιλοσιω* penitus prosternere adhuc euincam. Vt de circumstantiis, quae socinianis contradicunt, dicendi initium faciam, tres illae sunt, eaeque plane vinci nesciae. Nam *primo* PAVLLVS diferte hunc spiritum DEI, qui Euangelium esse debet, deinde uersu XIII. *πνευμα αγιον* vocat. Etsi iam me non est clam, verbum DEI & euangelium, quo eius indicetur efficacia, in sanctiori codi-

ce-spiritus nomine celebrari; vid. IOANN. VI. 63. 1 IOANN. V. 6. sanctum tamen Spiritum illud vnquam adpellatum esse, nullo idoneo, comprobabitur exemplo. Quin potius constans atque non fallax interpretum est obseruatio, toties in scriptura vocem spiritus denotare tertiam DEITATIS personam, quoties adiectam habet vocem *αγιου*. Praeclare b. Confessores nostri in *Catechismo Maiori artic. III. p. 496. editionis Rechenbergerianae*: *Sunt alioquin, inquit, multiplices in scriptura spiritus, veluti humani, coelestes, & mali spiritus. Verum enim vero spiritus DEI solus sanctus dicitur, hoc est, qui nos sanctificauit & adhuc sanctificat. Deinde non conuenit in euangelium praedicatum illiud, quod commate X. de hoc spiritu adhibet apostolus. Adstruit hunc spiritum scrutari omnia. Vt vt nunc facile concesserim, summos in euangelio contineri sapientiae diuinae thesauros, tamen euangelium reuelare omnia, quae sciri possunt, scrutarique, prudentem harumque rerum peritum certus sum adfirmaturum esse neminem. Denique inconditum plane innatuumque, si hoc socinianum valere debet commentum, Apostolo tribuendum est dicendi genus. Namque comm. VII. PAVLUS iam confirmauerat, se praedicare euangelium. Nunc addit: DEVM hoc sibi reuelasse, per spiritum suum: Vnde versus decimus hoc modo reddendus esset: *DEVS autem reuelauit nobis euangelium per euangelium suum.* Absit per omnia, vt tam ineptam dictionem sancti scriptoris calamo excidisse credamus.*

Neque eo etiam quid obtinent sociniani, quod ad 2. TIMOTH, I. 10. prouocant, vbi idem noster Apostolus confirmat, CHRISTVM illuminasse per euangelium. Nam *primo*, cum hic CHRISTVS ab euangelio reuelante potest esse diuersus, cur non etiam Spiritus Sanctus 1 COR. II. 10. ab eo posset distingui? Aut si Spiritus ideo debet esse euangelium, quia idem praedicatum de euangelio hic enuntiatur, quod antea de SPIRITV SANCTO, cur non concludunt sociniani, quia CHRISTO pariter aut aliis in locis DEO PATRI tribuitur illuminatio, CHRISTVM aut DEVM PATREM esse euangelium? Deinde vero, vt rem ipsam adgrediar, soluamque, quod nequitur dubium; quae quaeso est contradictio, eundem effectum & SPIRITVI SANCTO & euangelio ab apostolo adtribui, quum concedendum sit omnino, illum, tanquam causam principalem, hoc vero tanquam organicam eundem effectum, illuminationem

tionem mentis, in apostolis produxisse. Sane, quantum ego intelligo, si qui de causis cuiusdam effectus interrogati fuerint, alterque causam principalem, alter vero mediam allegarit, nullo modo sibi contradicunt respondentes. *Constat*, ita recte haec refutaturus laudatus OEDERVS in *stricturis ad Catechesin Kacouiensis* p. 602. inquit, *vbi vnus dixit, a principe se cognosse rem, alter, e Principis verbis, non contradicere sibi hos duos, cum neutri tamen in mentem venerit: Principis verba esse ipsum principem.* Quare nec hoc loco ex eo, quod euangelium idem facit, quod Spiritus Sanctus, modo licet diuerso, concludendum erit, SPIRITVM SANCTVM esse euangelium.

ATQVE sic satis patere arbitror, operam omnem perdere fociianos, dum spiritum illum DEI, ad quem PAVLLVS suam refert illuminationem, in euangelium convertere audaci tentant calamo. Quam vellem, vt homines hi argumenta haec grauissima, quae rextus ipse facile iis suggerere posset, sedata ponderarent atque non occupata mente, quo tandem, quam noxios foueant errores, adgnoscentes pestilentissima sua dimitterent dogmata, atque ad SPIRITVS SANCTI cultum, tanquam summi DEI, tertiaeque indiuiduae TRINITATIS personae, respiscente adcederent animo. Verum quum hac in parte vix ab iis quid sperandum sit, quod ad morem incircumcisorum illorum ore & corde, SANCTO SPIRITVI DEI semper resistent; illos iam dimittens ad vos, CIVES HONORATISSIMI, mea se confert oratio. Adcepisti modo, quod SANCTVS SPIRITVS Apostolos ad sacrarum doctrinarum perduxerit cognitionem. Adgnoscat hanc gratiam; nam & vobis ea non parum confert. Nunc enim certi estis, quod verbis Apostolorum fidere, quod per illa seruari, quod aeternam per illa contingere queatis omnique felicitate repletam beatorum sedem. Adgnoscat itaque (repeto verbum) hanc gratiam, atque quo homines intelligant, eam a vobis memori custodiri mente piis eius praeceptis omnem vestram attemperetis viuendi rationem. Confugite, eo duce, ad meritum CHRISTI, quod seruat solum; eo exornati confirmatique exercete virtutes, deuitate scelera. Sic DEVS erit vobis cum, cui sit laus & gloria semper.

P. P. sub Academiae Sigillo, die V. Iun.
Anno MDCCXL.

ce spiritus nomine celebrari; vid. IOANN. VI. 63
 V. 6. sanctum tamen Spiritum illud vnquam adpellat
 idoneo, comprobabitur exemplo. Quin potius consta
 fallax interpretum est obseruatio, toties in scriptura v
 denotare tertiam DEITATIS personam, quoties adiect
 cem *αγιον*. Praeclare b. Confessores nostri in *Catec
 artic. III. p. 496. editionis Rechenbergerianae: Sunt au
 unt, multiplices in scriptura spiritus, veluti humani, coelestis
 spiritus. Verum enim vero spiritus DEI solus sanctus deus
 qui nos sanctificauit & adhuc sanctificat. Deinde non
 euangelium praedicatum illiud, quod commate X. c
 adhibet apostolus. Adstruit hunc spiritum scrutari o
 nunc facile concesserim, summos in euangelio contin
 diuinae thesauros, tamen euangelium reuelare omni
 possunt, scrutarique, prudentem harumque rerum p
 sum adfirmaturum esse neminem. Denique incondit
 natiumque, si hoc socinianum valere debet comment
 lo tribuendum est dicendi genus. Namque comm.
 Lus iam confirmauerat, se praedicare euangelium
 DEVM hoc sibi reuelasse, per spiritum suum: Vnde
 mus hoc modo reddendus esset: *DEVS autem reuelauit
 gelium per euangelium suum.* Absit per omnia, vt tam
 ctionem sancti scriptoris calamo excidisse credamus.*

Neque eo etiam quid obtinent sociniani, quod ad 2
 I. 10. prouocant, vbi idem noster Apostolus confir
 STVM illuminasse per euangelium. Nam *primo*, cur
 STVS ab euangelio reuelante potest esse diuersus, c
 Spiritus Sanctus I COR. II. 10. ab eo posset distingui
 ritus ideo debet esse euangelium, quia idem praedicatum
 hic enuntiatur, quod antea de SPIRITV SANCTO,
 cludunt sociniani, quia CHRISTO pariter aut aliis
 PATRI tribuitur illuminatio, CHRISTVM aut DEVM
 esse euangelium? Deinde vero, vt rem ipsam adgre
 que, quod nescitur dubium; quae quaeso est contradi
 effectum & SPIRITVI SANCTO & euangelio ab a
 bui, quum concedendum sit omnino, illum, tanquam
 cipalem, hoc vero tanquam organicam eundem effectum

